

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

ภายใต้ข้อสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคนั้นมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคล และตามทฤษฎีการบริโภคของ Keynes (1964) ถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้อาจจะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางจิตวิทยาพื้นฐาน โดยความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (marginal propensity to consume : MPC) จะเป็นบวกและน้อยกว่า 1 กล่าวคือ การบริโภคจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น และ MPC ในระยะสั้นจะมีค่าน้อยกว่า MPC ในระยะยาว เนื่องจากในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้นั้นจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นก็ไม่อาจบริโภคเพิ่มได้มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลงการบริโภคก็ไม่ลดลงมากนัก เพราะผู้บริโภคไม่คุ้นเคยกับมาตรฐานการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง ส่วนในระยะยาวการปรับตัวของการบริโภคเป็นไปได้สมบูรณ์ MPC มีค่าสูงขึ้นจนกระทั่ง $MPC = APC$ (average propensity to consume)

ต่อมาแนวความคิดของเคนส์ได้รับการขยายความเพิ่มเติมโดยนักเศรษฐศาสตร์ คนอื่น ๆ การพัฒนาทฤษฎีการบริโภคได้ทำกันมาโดยต่อเนื่อง แต่ส่วนมากก็ยังเห็นความสำคัญของรายได้ว่าเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการบริโภค เพียงแต่ว่าบทบาทของรายได้ที่มีต่อการบริโภคนั้นแตกต่างกับความคิดของ Keynes

2.1.2 ทฤษฎีรายได้โดยเปรียบเทียบ (The Relative Income Hypothesis)

Duesenbery (1952) ได้พัฒนาทฤษฎีการบริโภค โดยมองว่าการบริโภคไม่ได้มีความสัมพันธ์เฉพาะกิจกับระดับรายได้สมบูรณ์ (absolute Income) เท่านั้น แต่จะมีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (relative Income) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

บริโภคในปัจจุบันที่สำคัญคือรายได้เปรียบเทียบ ซึ่งการวิเคราะห์ของเขาตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบใน 2 ลักษณะ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคคือ

ลักษณะที่ 1 ผู้บริโภคจะสนใจมองรายได้ของตนเองเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในสังคมหรือเพื่อนบ้าน เป็นต้น กล่าวคือ ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานเกณฑ์เฉลี่ยของสังคมหรือเพื่อนบ้าน แสดงว่า ผู้บริโภคแต่ละในสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อกัน (interdependent) ไม่เป็นอิสระต่อกันเหมือนทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ แปลว่า มีการลอกเลียนแบบการบริโภคซึ่งกันและกันและกันที่รู้จักกันในนาม “การเลียนแบบการบริโภค” (demonstration effect) ตัวอย่างเช่น ถ้ารายได้ของผู้บริโภคในเชิงเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านแล้วอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่ต่ำกว่าเพื่อนบ้าน ผู้บริโภคคนนี้หรือเหล่านี้จะพยายามลอกเลียนแบบการบริโภคของเพื่อนบ้าน โดยใช้จ่ายในการบริโภคที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้ของเขา (APC สูงหรือ APS ต่ำ) ทั้งนี้เพราะต้องรักษาหน้าของตนเองในทางสังคมกลัวเพื่อนบ้านจะทราบฐานะที่แท้จริงของตนเองว่ากำลังตกอับ ดังนั้น ขณะที่รายได้ต่ำจะมีแนวโน้มที่จะบริโภคสูงขึ้น (APC สูง) (คือ ออม ลดลง APS ต่ำ) เท่ากับเป็นการอธิบายฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้น $APC > MPC$

แต่ในกรณีที่รายได้ของผู้บริโภคในเชิงเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านแล้วอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่สูงกว่าเพื่อนบ้านแล้ว ผู้บริโภคคนนี้หรือเหล่านี้จะใช้จ่ายในการบริโภคที่ค่อนข้างต่ำ (APC ต่ำ นั่นคือ APS สูง) เพราะต้องการรักษาระดับการบริโภคใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านในสังคมเท่ากับอธิบายฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้น $APC > MPC$

สมมติฐานนี้ คิวเซนต์เบอร์รี่ นำมาอธิบายปรากฏการณ์ในระยะยาวว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะเพิ่มการบริโภคในสัดส่วนที่คงที่เพื่อรักษาระดับการบริโภคให้ใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านในสังคม

ลักษณะที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคในปัจจุบันที่สำคัญ คือ ระดับการบริโภคที่เคยชินในอดีต กล่าวคือ ผู้บริโภคพยายามจะรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้สูงขึ้นเท่าที่เคยบรรลุถึงช่วงเวลาที่ผ่านมา การลดการออมจะง่ายกว่าการลดระดับการบริโภคที่เคยชินมานาน หรือพูดง่าย ๆ คือ “จนไม่ลง” นั่นเอง เป็นธรรมชาติของมนุษย์เกี่ยวกับการปรับตัว ฉะนั้น แสดงว่า รายได้ต่ำ แนวโน้มในการบริโภคสูงขึ้น (APC มีค่าสูงหรือ APS ต่ำ)

2.1.3 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (The Permanent Income Hypothesis)

Friedman (1957) ได้เสนอว่าการบริโภคนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันดังแบบจำลองของเคนส์ หากแต่ขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยที่ได้รับทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วย รายได้เฉลี่ยนี้เรียกว่า รายได้ถาวร (permanent income) ซึ่งจะต้องแยกจากรายได้ส่วนที่มีลักษณะชั่วคราว (transitory income) ตามทฤษฎีของฟริดแมนนี้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายจ่ายบริโภคจึงอาจประกอบด้วย (1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบอย่างถาวร (permanent shock) (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบชั่วคราว (temporary current shock) และ (3) ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งแรงกระทบในอนาคต (anticipated future shock)

ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร มีข้อคิด 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ฟริดแมนแบ่งรายได้และรายจ่ายในการบริโภคในแต่ละปี ออกเป็น 3 ประการ คือ

1. รายได้ที่วัดได้ (measured income) หรือ observe income หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วจริง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. รายได้ถาวร (Permanent income) ด้วย Y_p
2. รายได้ชั่วคราว (Transitory income) หรือรายได้ที่คาดไม่ถึง คือ รายได้ที่เกิดขึ้นเป็นการชั่วคราวมิได้มีประจำ เป็นลาภลอย เช่น รายได้จากการเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล โบนัส เป็นต้น Y_t

ความสัมพันธ์ของรายได้จริงกับรายได้ถาวรและรายได้ที่คาดไม่ถึงเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$Y_m = Y_p + Y_t$$

$$Y_m = \text{measured income (รายได้ที่เกิดขึ้นจริง)}$$

$$Y_p = \text{permanent income}$$

$$Y_t = \text{transitory income}$$

ค่าของรายได้ชั่วคราวอาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ หมายความว่า รายได้ที่วัดได้ในแต่ละงวด อาจสูงหรือต่ำกว่ารายได้ถาวรก็ได้ หากรายได้ที่วัดได้สูงกว่ารายได้ถาวร หมายความว่า ในงวดนั้นผู้บริโภคมีรายได้ชั่วคราวเป็นบวก (+) ตัวอย่างเช่น ได้รับโบนัสพิเศษในการทำงานในปีนั้น โดยไม่คาดหมาย และในปีอื่น ๆ ก็ไม่คาดหมายจะได้เช่นนี้อีก หากรายได้ที่วัดได้ต่ำกว่ารายได้ถาวร

หมายความว่า ในงวดนั้นผู้บริโภครายได้ชั่วคราวเป็นลบ (-) ตัวอย่างเช่น ถ้าคนงานในปีใดเกิดขาดรายได้ลงโดยไม่ได้คาดฝันเพราะโรงงานต้องปิดลงเนื่องจากไฟไหม้ หรือน้ำท่วม แต่ในระยะยาวส่วนเพิ่มชั่วคราวและส่วนที่ลดลงชั่วคราวของรายได้จะหักลบล้างกันไป จึงเหลือแต่รายได้ถาวร

2. การบริโภคที่วัดได้ ในทำนองเดียวกันกับรายได้ ฟรีดแมนได้แบ่งการบริโภคที่วัดได้ออกเป็นสองส่วนคือ การบริโภคถาวร กับ การบริโภคชั่วคราว ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} C_m &= C_p + C_t \\ C_m &= \text{measured consumption} \\ C_p &= \text{permanent consumption} \\ C_t &= \text{transitory consumption} \end{aligned}$$

การบริโภคที่วัดออกมาได้นั้น แบ่งเป็นสองส่วนคือ การบริโภคถาวร และการบริโภคชั่วคราว (คือการซื้อเพราะถูกใจโดยการลดราคา โดยไม่ได้วางแผนมาก่อนกับการซื้อที่ต้องเลื่อนออกไปเพราะสินค้ายังไม่มีตัวอย่างของการบริโภคชั่วคราว ชนิดที่เป็นบวกและลบตามลำดับ

ประการที่ 2 กล่าวว่ารายจ่ายในการบริโภคส่วนที่ถาวรจะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวรและเป็นสัดส่วนคงที่ (K) ของรายได้ถาวร สัดส่วนนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราส่วนระหว่างทรัพย์สินสมบัติที่เป็นสิ่งของกับทรัพย์สินสมบัติรวม และรสนิยมซึ่งอาจถูกกระทบกระเทือนโดยปัจจัย เช่น อายุ และองค์ประกอบของครอบครัว แต่สัดส่วนนี้ (K) ไม่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ถาวร ฉะนั้น ถ้าหากเราพิจารณาว่ามีครอบครัวกลุ่มหนึ่งซึ่งรสนิยมและปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดสัดส่วนนี้เหมือนกันทุกประการ สมมุติฐานของทฤษฎีนี้คือสัดส่วนรายได้ถาวรที่ครอบครัวเหล่านี้จะใช้ไปในการบริโภคถาวรของเขา ย่อมจะเหมือนกันไม่ว่ารายได้ถาวรของครอบครัวเหล่านั้นจะอยู่ในระดับที่สูง หรือต่ำกว่าก็ตาม นั่นคือ APC ในทุกระดับขั้นของรายได้จะเท่ากันหมด ถ้ารสนิยมและปัจจัยอื่น ๆ เหมือนกันสำหรับทุกครอบครัวเมื่อเราให้ APC หมายถึงสัดส่วนของการบริโภคถาวรกับรายได้ถาวร ดังนั้น APC ของครอบครัวเหล่านี้ที่ทุกระดับของรายได้ย่อมเหมือนกันด้วย หรือครอบครัวที่รวยกับครอบครัวที่จนมีสัดส่วนรายได้ที่ใช้ไปในออมทรัพย์เหมือนกัน

เนื้อหาของทฤษฎี permanent consumption ขึ้นอยู่กับ permanent income

$$C_p = kY_p$$

$$C_p = \text{permanent consumption}$$

(การบริโภคถาวรของผู้บริโภคคือการบริโภคปกติ)

$$Y_p = \text{permanent income (รายได้ถาวรของผู้บริโภค)}$$

$$K = APC = \frac{C_p}{Y_p} = \frac{\text{permanent consumption}}{\text{permanent income}}$$

ส่วน transitory consumption (C_t) ไม่ขึ้นอยู่กับ transitory income (Y_t) คือ $MPC = 0$ แปลว่า การบริโภคจากรายได้ชั่วคราวจะเป็นศูนย์ นั่นหมายถึง รายได้ชั่วคราวถูกนำไปออมหมด

แต่สัดส่วนการบริโภคถาวรกับรายได้ถาวร $\frac{C_p}{Y_p}$ ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย รสนิยม

และนิสัยของผู้บริโภคและอัตราส่วนระหว่างทรัพย์สินบังคับที่เป็นสิ่งของกับทรัพย์สินบังคับรวม ไม่เกี่ยวข้องกับระดับรายได้ถาวร (level of permanent income)

ดังนั้น APC ของครอบครัวทุกระดับ รายได้ (ถาวร) อาจเปลี่ยนแปลงได้จากสาเหตุของ

1. Interest Rate ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ผู้บริโภครู้มาบริโภคถูกลง เขาจะบริโภคมากขึ้น
2. Tastes รสนิยมอาจเปลี่ยนแปลงเมื่ออายุ หรือองค์ประกอบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป
3. อัตราส่วนของทรัพย์สินบังคับที่เป็นสิ่งของกับทรัพย์สินบังคับรวม เปลี่ยนแปลงไปจึงเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$k = k(r, u, w)$$

$$r = \text{อัตราดอกเบี้ย}$$

u = รสนิยมและนิสัยของผู้บริโภค

w = อัตราส่วนระหว่างทรัพย์สินบุคคลที่เป็นสิ่งของ
กับทรัพย์สินโดยรวม

C_p = $k(r, u, w)Y_p$

ประการที่ 3 ตัวแปรชั่วคราวจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรประเภทถาวร และการบริโภคชั่วคราวจะไม่มีสัมพันธ์กับรายได้ชั่วคราวด้วย นั่นคือ

Y_t เป็นตัวแปรสุ่ม (random variable) ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับ Y_p

C_t ไม่มีความสัมพันธ์กับ C_p

โดยที่ C_t เป็นตัวแปรสุ่มที่ไม่มีความสัมพันธ์กับ Y_t ด้วย แปลว่า $MPC = 0$ แปลว่า รายได้ชั่วคราวจะไม่ถูกนำไปบริโภค แต่จะถูกนำไปออมหมด

เส้นฟังก์ชันการบริโภคที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคถาวรกับรายได้ถาวร จะเป็นเส้นตรงออกจากจุดเริ่มต้น โดยมี APC คงที่ นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงรายได้ถาวรรวมจะทำให้การบริโภครวมเปลี่ยนแปลงไปอย่างได้สัดส่วนกัน

$$C_p = k Y_p \text{ หรือ } k = \frac{C_p}{Y_p}$$

ในทฤษฎี permanent income นั้นจะมีแต่ฟังก์ชันการบริโภคแบบระยะยาว $C_p = kY_p$ เพราะการเปลี่ยนแปลงการบริโภคเมื่อรายได้เปลี่ยน จะเหมือนกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว คือ ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ถาวร จึงไม่จำเป็นต้องอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างเส้นฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงสอดคล้องกับ relative income theory คือ การเปลี่ยนแปลงใน aggregate income จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเกี่ยวกับของ aggregate consumption

ข้อที่น่าสังเกต สมมติฐานของรายได้ถาวรนี้สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ ซึ่งศึกษาทั้งแบบภาคตัดขวางและแบบอนุกรมเวลา โดยครัวเรือนที่มีรายได้สูงจะเป็นผู้ออม เพราะรายได้ในปัจจุบันของพวกเขาจะมีส่วนประกอบที่เป็นชั่วคราว ซึ่งเป็นบวก ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

มักจะมีรายได้ที่เป็นชั่วคราวซึ่งเป็นลบ และเมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ถาวร จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์จะเป็นไปในสัดส่วนที่คงที่สัดส่วนเดียวกัน ไม่ว่าจะกระจายรายได้ที่ถาวรจะเป็นเช่นใด อย่างไรก็ตามเมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ปัจจุบัน พบว่าความสัมพันธ์ไม่ได้เป็นสัดส่วนเดียวกัน เนื่องจากรายได้ถาวรรวมกับรายได้ชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นบวกหรือลบ ก็ได้

2.1.4 ทฤษฎีการบริโภคแบบช่วงอายุขัย (Life Cycle Hypothesis)

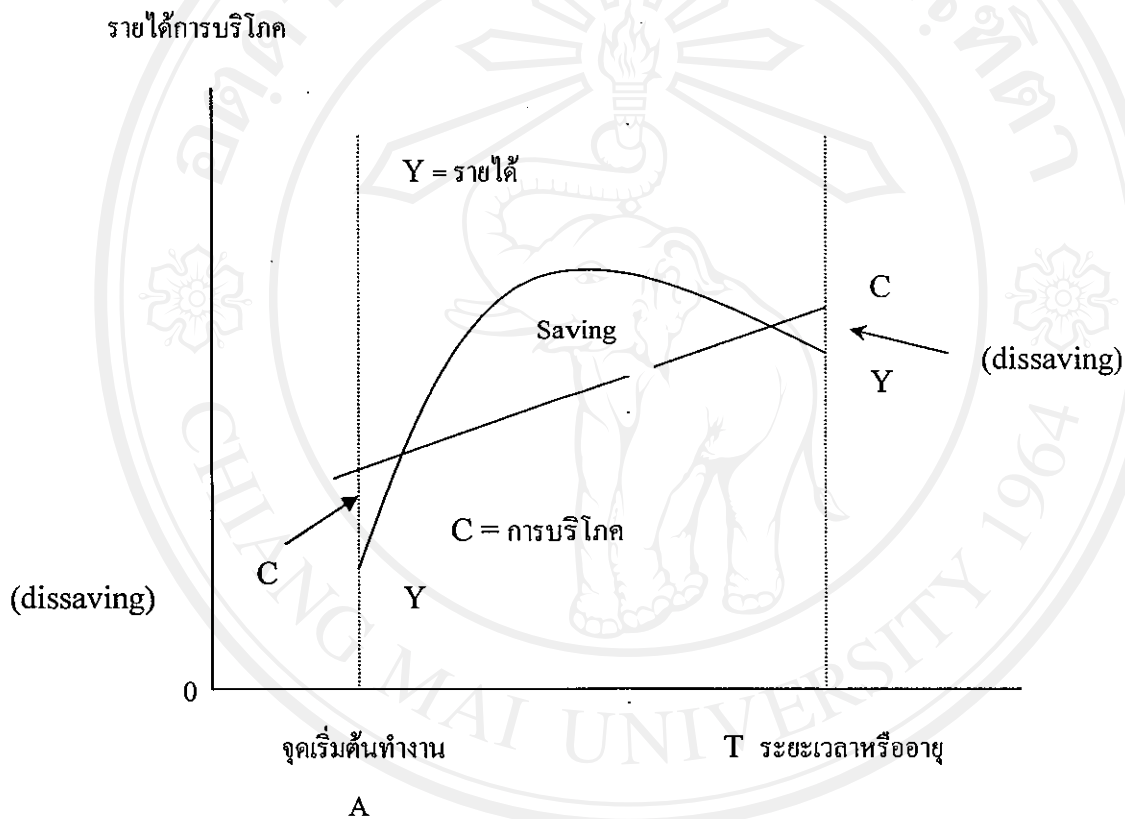
ทฤษฎีการบริโภคแบบช่วงอายุขัยนี้ พัฒนาขึ้นโดย Modigliani and Brumberg (1986) เชื่อว่าการตัดสินใจในการบริโภคของครัวเรือนค่อนข้างมี เสถียรภาพตลอดวงจรชีวิต เมื่อเทียบการบริโภคกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิต. แสดงว่ามีแนวคิดคล้ายคลึงกับทฤษฎีการบริโภคแบบถาวร เพราะเชื่อว่าการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในขณะนั้น แต่ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งหมด แต่ต่างกันตรงทฤษฎีการบริโภคแบบถาวร คำนึงถึงเฉพาะรายได้ในปัจจุบันตลอดไปจนถึงอนาคตเท่านั้น โดยไม่รวมถึงอดีต ส่วนทฤษฎีการบริโภคแบบช่วงอายุ คำนึงถึงรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งหมด ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้ ครัวเรือนมักจะเก็บออมไว้ขณะที่ทำงานเพื่อให้ได้ เงินออมเพียงพอต่อแผนการบริโภค ซึ่งวางไว้สำหรับตอนที่เกษียณอายุ เมื่อบุคคลวางแผนจะบริโภคในระดับที่คงตัวตลอดชั่วอายุ และได้รายได้ต่อปีคงตัวในช่วงที่มีงานทำ เขาจะเก็บออมในเปอร์เซ็นต์ที่คงที่ของรายได้ต่อปี เพื่อนำไปใช้เมื่อเกษียณอายุ ทำให้ APC ของเขาคงตัวระหว่างปีที่มีงานทำ อย่างไรก็ตามจากการที่รายได้ต่อปีของครัวเรือนสูงขึ้นในแต่ละปีและค่อนข้างคงที่ก่อนเกษียณอายุ ทำให้การออมต่ำในช่วงปีแรก ๆ ที่เริ่มงาน และการออมสูงขึ้นในปีหลัง ๆ กล่าวคือ คนงานใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งคาดว่ารายได้ของตนจะสูงขึ้นตลอดเวลานั้นมักจะมี APC มากกว่า 1 ขณะที่ APC ของผู้ที่ใกล้เกษียณอายุจะมีค่าน้อยกว่า 1 ซึ่งพฤติกรรมนี้สอดคล้องกับการศึกษาแบบภาคตัดขวาง ที่พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ จะมีแนวโน้มไม่ออม แต่กลับกันสำหรับครัวเรือนซึ่งมีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะออม โดยที่ค่า APC เฉลี่ยคงตัวตลอดเวลา ถ้ากำลังแรงงานประกอบไปด้วยสัดส่วนวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และวัยชราเท่า ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาแบบอนุกรมเวลา และปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคตามสมมติฐานนี้คือ ดอกเบี้ยที่ได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงิน รายได้จากสินทรัพย์ที่เป็นมรดก อายุเมื่อเกษียณ และจำนวนปีของการเกษียณอายุที่คาดไว้เพื่อให้ภาพชัดเจน

สมมติให้รายได้จากการทำงานของครัวเรือนหรือผู้บริโภคจะทำงานตั้งแต่ A จนถึง
เกษียณอายุ

โดย T คือ อายุขัย เส้นรายได้คือ YY เส้นการบริโภค CC

รูปที่ 2.1 แสดงการบริโภคตามทฤษฎีช่วงอายุขัย

ในช่วงต้นมักจะมีประสบการณ์น้อย ส่วนในช่วงบั้นปลายประสิทธิภาพในการทำงาน
จะต่ำ ส่วนทางด้านกรบริโภคนั้นผู้บริโภคจะพยายามรักษาระดับการบริโภคค่อนข้างคงที่ หรือมี
แนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังแสดงด้วยเส้นการบริโภค C ช่วงเวลา T คือช่วงอายุขัยของผู้บริโภค
ช่วงกลางของชีวิตผู้บริโภคจะสะสมเงินออมเพราะรายได้มากกว่าการบริโภค ไว้สำหรับชำระหนี้ที่
ก่อขึ้นในช่วงแรก และในตอนปลายของชีวิตจะมีการนำเงินออมที่ได้สะสมไว้ออกมาใช้จ่าย
ดังกล่าวข้างต้น แสดงว่า APC จะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น และถ้า $MPC < APC$

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

อัญชลี จันทรดี (2529) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2527 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งการวิเคราะห์จะอาศัยวิธีการทางสถิติ จะใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple linear regression) โดยอาศัยสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบกับของ Duesenberry สมมติฐานรายได้ถาวรของ Friedman และสมมติฐานวัฏจักรชีวิตของ Ando – Modigliani ผลการศึกษาพบว่าฟังก์ชันการออมตามสมมติฐานของ Ando – Modigliani สามารถนำมาใช้ได้ดีที่สุด กล่าวคือ อัตราส่วนของสินทรัพย์สุทธิต่อรายได้ แนวโน้มสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลง อัตราส่วนของการออมต่อรายได้ ได้ร้อยละ 82.26 และเมื่อนำเอาดอกเบี้ยเข้ามาในแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของการออมต่อรายได้ ได้ร้อยละ 86.91 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนของการออมต่อรายได้มากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของสินทรัพย์สุทธิต่อรายได้ และจากการศึกษาค่าความโน้มเอียงของการออมหน่วยสุดท้าย ซึ่งจากการศึกษาตามสมมติฐาน Duesenberry สมมติฐานรายได้ของ Friedman ได้ค่าความโน้มเอียงในการออมมากที่สุด และจากการศึกษาพบว่าภาษีเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการกำหนดการออมของประเทศไทย และเมื่อมีการเก็บภาษีมากขึ้นจะทำให้การออมลดลง

ปริตวา เบญจกุล (2531) ทำการศึกษาถึงผลการออมและภาษีอากรที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยพบว่า การสะสมทุนเป็นปัจจัยสำคัญของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสะสมทุนจากทรัพยากรภายในประเทศได้จากการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินออม ซึ่งหากมีการออมภายในประเทศเพิ่มขึ้น จะส่งผลโดยตรงต่อการลงทุน ทำให้การลงทุนขยายตัวสูงตามไปด้วย และในขณะเดียวกันการเก็บภาษีอากร กลับทำให้การลงทุนลดลงทั้งนี้เนื่องจากเงินที่ใช้หมุนเวียนในระบบถูกเก็บไปอยู่ในมือของรัฐบาลในรูปของการจัดเก็บภาษี แต่อย่างไรก็ตามการออมภายในประเทศนั้นได้ทำการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น การออมโดยสมัครใจ และการออมโดยไม่สมัครใจ การออมโดยสมัครใจ ได้แก่ การออมซึ่งเกิดจากการลดการบริโภค โดยไม่สมัครใจซึ่งได้แก่ ภาษีอากรทุกรูปแบบที่จัดเก็บโดยรัฐบาล

พลพิภพ ไชยรพ (2534) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของประเทศไทย โดยอาศัยสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบกับของ Duesenberry เป็นหลักในการสร้างแบบจำลอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 2514 – 2533 และประมวลผลข้อมูลในแบบจำลองด้วยวิธีกำลัง

สองน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนรายได้ต่อการออมมากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของระดับรายได้เปรียบเทียบ (รายได้ปัจจุบันต่อรายได้ในปีที่ผ่านมา) รองลงมาคือ การใช้ค่ายของภาครัฐบาลต่อรายได้ ภาษีทางตรงต่อรายได้ ภาษีทางอ้อมต่อรายได้ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง แนวโน้มของเวลา และการบริโภคของภาคเอกชนต่อรายได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเพิ่มเติมโดยพิจารณาแยกเป็นการออมของภาคเอกชนและภาครัฐบาล ในส่วนของภาคเอกชนพบว่า อัตราส่วนของรายได้เปรียบเทียบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตราส่วนการออมภาคเอกชนต่อรายได้ในทางเดียวกัน ส่วนภาครัฐบาลพบว่า อัตราส่วนของรายได้เปรียบเทียบไม่มีความสัมพันธ์ต่อการออมของภาครัฐบาล ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการออมแก่ภาครัฐบาล ได้แก่ ภาษีทางตรงต่อรายได้ การบริโภคต่อรายได้ และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

สนธยา นริศศิริกุล (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมภาคครัวเรือนไทยในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนไทย ผลจากการสอบถาม 560 ครัวเรือนแสดงว่าเหตุผลในการออมในรูปแบบทางสินทรัพย์ทางการเงิน ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงความปลอดภัยและผลตอบแทนจากการออม ส่วนเหตุผลในการออมในรูปแบบเงินฝากกับสถาบันการเงินพบว่าเกิดจากความพอใจในด้านบริการต่าง ๆ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น สำหรับเหตุผลในการออมนอกสถาบันการเงินมีสาเหตุมาจากผลตอบแทนซึ่งได้รับมากกว่าการออมในสถาบันการเงิน ทางด้านจุดมุ่งหมายในการออมกับสถาบันการเงิน ส่วนมากต้องการออมไว้เพื่อเป็นทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล เพื่อใช้ในยามชรา และเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติทางด้านปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนที่มีนัยสำคัญคือ รายได้ต่อหัวจากแรงงาน อัตราตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงิน และสินทรัพย์ถาวรสุทธิ

อรวรรณ ยี่สาร (2538) ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด โดยแยกประชากร ออกเป็นกลุ่มที่รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป และคาดการณ์ถึงสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเมื่อรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งพยากรณ์แนวโน้มของสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนในอนาคตทั้งในกรุงเทพมหานคร, ปริมณฑล และในต่างจังหวัด โดยใช้ข้อมูลตามโครงการสำรวจเงินออมของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535-36 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยแบบพหุและประมาณการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบถ่วงน้ำหนัก (weighted least square : WLS) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน

ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออม ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อสังหาริมทรัพย์ เพศชายที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษา ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนที่อยู่ในต่างจังหวัด ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน ทรัพย์สินทางการเงินสุทธิ และระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือนขึ้นไปนั้น ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมได้แก่ รายได้ชั่วคราวของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และคาดการณ์ว่าเมื่อระดับ รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น สัดส่วนการออมต่อรายได้ (average propensity to save : APS) ของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะสูงกว่าในต่างจังหวัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved